

PALOTAI DÁNIEL

MAGYARORSZÁG 2013 ÓTA FELZÁRKÓZÁSI PÁLYÁRA ÁLLT

A magyar gazdaság növekedési üteme 2013 óta kétszerese az eurózána átlagának és meghaladja a visegrádi régió átlagát is. Bár a 2000-es évek közepétől gazdaságpolitikai hibák miatt valóban leszakadás jellemezte a gazdaságot, a 2010-et követő költségvetési és gazdasági stabilizáció eredményeként hazánk felzárkózási pályára került. A hazai és nemzetközi előrejelzések szerint a felzárkózás a közeljövőben is folytatódik, de hosszú távon versenyképességi reformok szükségesek a fenntartásához.

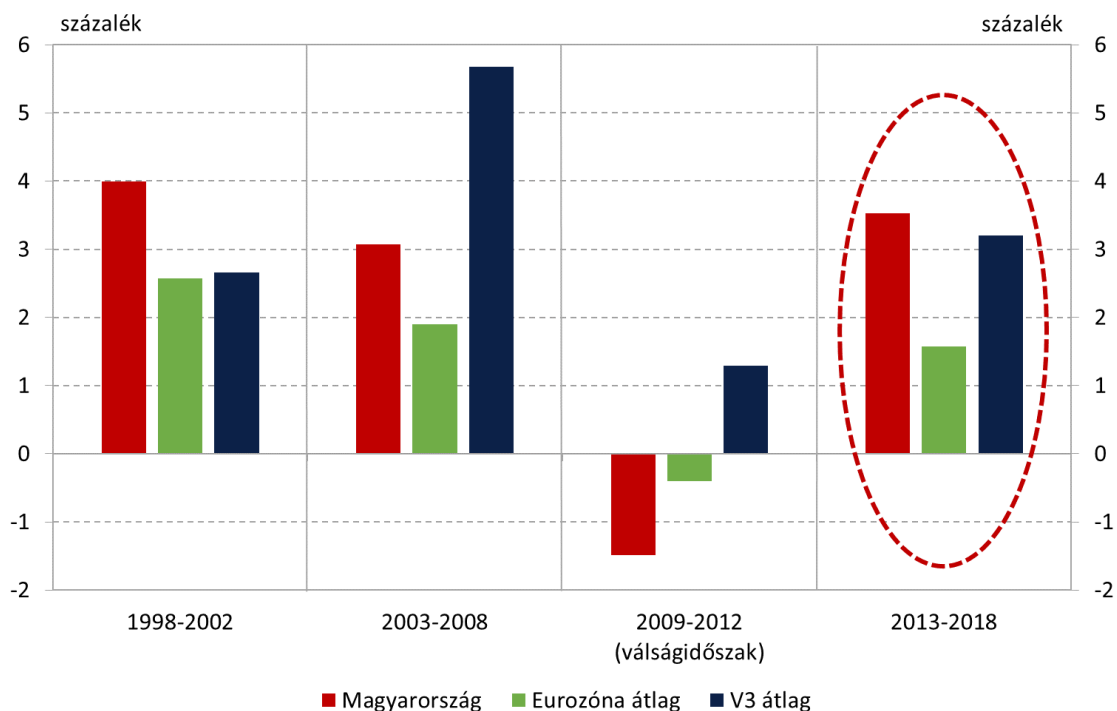
A napi gazdasági híreket olvasva érdemes rendszeresen egy lépéssel hátrálépvve a hosszabb távú tendenciákat is megfigyelni. A napokban az index.hu oldalán a napi hírek között megjelent egy cikk („*Hiába nő a magyar gazdaság, lassul a felzárkózás*”), ami a címe alapján egy hosszabb távú, komplex kép bemutatását sugallja, a cikket végig olvasva azonban időzavarba kerülhet az olvasó. Miközben a címben tett kijelentés jelen idejű, az adatok 2005-2014, 2013-2017, illetve 2006-2015 közöttiek, és az egyetlen ábra is igen rövid előrejelzésre korlátozódik, mivel csak 2020-ig tartalmaz adatokat. A címválasztás azért is félrevezető, mert a cikk mindvégig a növekedés és felzárkózás hiányát hangsúlyozza („az uniós csatlakozásunkat követő tíz évben sehogy sem akart növekedni a gazdaság”) – no de akkor hogyan képes a szerző szerint nem létező felzárkózás lassulni? Az alábbiakban frissebb tényadatokon, valamint előrejelzéseken keresztül kívánjuk bemutatni a gazdasági - elsősorban növekedési - folyamatokat. Ezek magukért beszélve mutatják Magyarországnak 2013 óta tartó felzárkózását. A felzárkózás hosszú távú fenntartásához azonban valóban további, versenyképességi reformok szükségesek, amelyek közül néhányra a szóban forgó cikk is – akarva-akaratlan – rátapint.

Azt helyesen azonosította a szerző, hogy a magyar gazdaságnak az ezredfordulón még látható, gyors gazdasági növekedés megtorpanása és a visegrádi régiós versenytársaktól (Csehország, Lengyelország, Szlovákia) való tartós leszakadása 2004-től azonosítható. A kétezres évek igen kedvező globális konjunktúráját Magyarország – a régiós versenytársakkal ellentétben – sajnos nem tudta kihasználni. Hazánkban a gazdaságélénkítés elsődleges eszköze a költségvetésben a költségek csökkentése volt, aminek az eredményeként megugró költségvetési hiány és államadósság néhány éven belül fenntarthatatlanná vált. A 2006. évi rossz szerkezetű költségvetési kiigazítási kísérlet pedig már a globális pénzügyi válság előtt gyakorlatilag nullára csökkentette a magyar növekedést. A költségvetés eladósodása mellett a háztartások adóssága is gyorsan emelkedett, ráadásul devizában, amelyet az akkori szabályozás nem akadályozott meg. A magas adók és az elhibázott munkaerőpiaci politika következtében (a népesség arányában) Magyarországon dolgoztak az egyik legkevesebben az Európai Unióban, ami erős termelési korlátot jelentett a vállalatok számára. Nem véletlen, hogy a pénzügyi válság kirobbanásakor Magyarországot a világ 10 legsérülékenyebb országa között tartották számon és hazánk az elsők közt kényszerült IMF-mentőcsomagért folyamodni. Mivel jelentős strukturális reformok ezt követően sem történtek és a költségvetési hiány továbbra is magas volt, a régiótól való elmaradásunk és eladósodottságunk tovább nőtt.

2010 és 2013 között a gazdaságpolitika fókuszában a költségvetési egyensúly helyreállítása és a későbbi gazdasági növekedés megalapozása állt. Az intézkedések - amelyekre hely hiányában nem térnénk ki ([itt](#) olvashatók például) - középpontjában a foglalkoztatás bővülése állt, amely egyidejűleg javította a költségvetési egyensúlyt és támogatta a gazdasági növekedést. A költségvetési reformok eredményesek voltak: az államadósságráta növekedése már 2011-ben megállt, 2013-ban pedig Magyarország kikerült az Európai Unió 2004 óta tartó túlzottdeficit-eljárásából. A gazdaságpolitika teljesítette azon feladatát, hogy

elkerülje a további visszaesést, stabilizálja a pénzügyeket és megfelelő alapot teremtsen a későbbi gazdasági növekedésnek.

1. ábra: Magyarország, a visegrádi régió és az euroövezet átlagos növekedési ütemei

Forrás: Eurostat

Ezzel időben elérkeztünk a 2013 óta tartó növekedési, felzárkózási periódushoz.

Az adatok magukért beszélnek: a magyar gazdaság növekedési üteme 2013 óta kétszerese az eurózána átlagának és meghaladja a visegrádi régió átlagát is (2. ábra). Nehéz ezt nem felzárkózásnak tekinteni. 2013 és 2018 között a magyar gazdaság átlagos növekedési üteme 3,5 százalék volt, míg az eurózánaé 1,6 százalék. A magyar GDP tehát évente közel 2 százalékponttal gyorsabban emelkedett, mint a legfejlettebb európai országokra jellemző érték. A visegrádi országok átlagos növekedése ebben az időszakban 3,2 százalék volt, hazánk tehát náluk is gyorsabban fejlődött. **Ha az Európai Unió valamennyi országát vizsgáljuk, akkor a magyar növekedés a 4. legmagasabb volt 2013 és 2018 között** (eltekintve a statisztikailag eléggé megkérdőjelezhető módon, egy évben 25 százalékos növekedést elérő Írországtól). De mit látunk a legfrissebb adatokban?

2019-ben is a legkiemelkedőbbek között van a magyar gazdasági növekedés. Az Európai Bizottság napokban közzétett prognóza szerint a magyar GDP idén 4,4 százalékkal emelkedhet, amivel hazánk a 2. helyre kerülhet az EU-ban. A legfrissebb (hazai és nemzetközi) előrejelzések tehát gyorsabb gazdasági növekedést mutatnak, jelentős részben azért, mert a hazai ipari termelés a Nyugat-Európában kibontakozó negatív gazdasági kilátások ellenére is élénken emelkedik. A Reuters hírügynökség által júniusban végzett piaci felmérés szerint is a magyar GDP idén 4,4 százalékkal emelkedhet, ami az eurózána növekedését akár 3 százalékponttal is meghaladhatja.

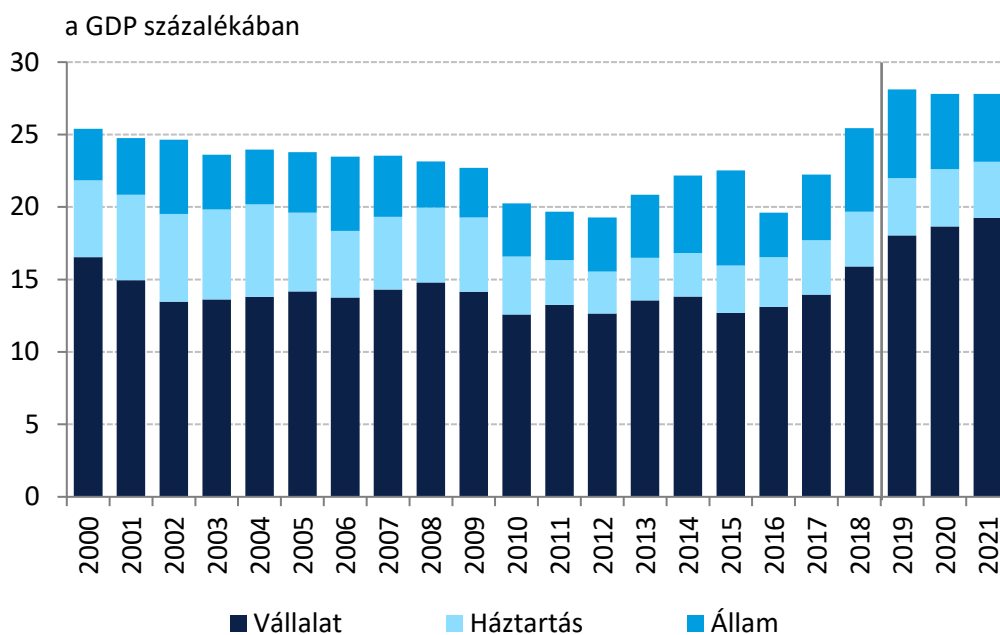
A közelmúlt és a jelen adatai nemcsak a gyors gazdasági növekedésről, hanem a gazdasági felzárkózásról is tanúskodnak. Ezen felül azonban érdemes megvizsgálni a gazdasági növekedésnek azon tényezőit is, amelyeket az elemzésünk apropójául szolgáló cikk említett. Joggal szerepelnek a beruházások, az EU

támogatások és a kutatás-fejlesztésre fordított kiadások a hosszú távú gazdasági teljesítmény meghatározói között. Az eredeti cikk állításaival szemben azonban az adatok meglehetősen kedvező képet festenek mindezekről.

Az aktuális adatok a cikk állításával szemben a magánberuházások igen dinamikus emelkedését mutatják.

A beruházások magas szintje teremtheti meg azt a technológiai előrelépést, ami az egy főre jutó termelés, tehát a termelékenység növeléséhez szükséges. Ezért igazán örömteli, hogy az egész Európai Unióban Magyarországon a legmagasabb a beruházások mértéke a GDP-hez viszonyítva, 28 százalék. Ezen belül a vállalati beruházások, amelyek a cikk szerint állítólag „alig nőnek”, a 2016. évi 13 százalékról 2019-ben 18 százalékra emelkednek, és 2020-ra várhatóan tovább bővülnek majd (2. ábra). De az ágazati adatok is tükrözik ezt a növekedést. A feldolgozóipar beruházásai tavaly 6, tavaly előtt 14 százalékkal nőttek, a pénzügyi ágazaté 20, illetve 19 százalékkal, a vendéglátásé pedig előbb 20, majd 23 százalékkal emelkedtek. A sor tovább folytatható lenne például az állami beruházások által befolyásolt ágazatokkal (mint például a szállítás 43, illetve 33 százalékos növekedéssel), vagy a rendkívüli konjunktúrában lévő építőiparral (tavalyelőtt 9, tavaly 22 százalékos növekedéssel).

2. ábra: A beruházási ráta alakulása szektoronként

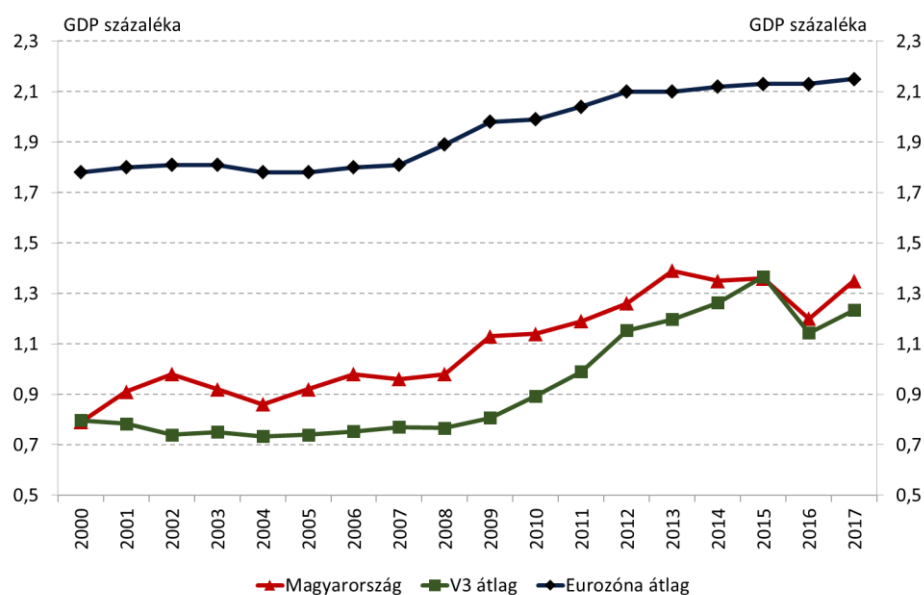
Forrás: KSH, MNB

A beruházásokat elemezve szót kell ejteni az Európai Uniótól érkező transferekről, amelyek növekedési hatását rendszeresen túlbecsülik. Módszertani kérdésnek tűnik, de fontos kiemelni, hogy a GDP növekedésére kizárólag a felhasznált támogatások növekedése hat. Ha két egymást követő évben ugyanannyi forráshoz jut egy ország, az a GDP-hez is éppen ugyanannyival járul hozzá, így a GDP növekedésére nincs hatással.

Gazdaságtörténeti tapasztalatok alátámasztják a cikk azon állítását, mely szerint a „sikeresek a tudásra költenek”. A közvélekedésnél e tekintetben számottevően jobban teljesít Magyarország. A kutatás-fejlesztésre fordított kiadások bár alacsonyabbak az Unió éllovasainál mértnél, de meghaladják a visegrádi országok átlagát (3. ábra). Hasonló a helyzet, ha az állami oktatási kiadásokat vizsgáljuk. Annak ellenére,

hogy a magyar GDP-arányos kiadási szint elmarad az Unióban élen járó Svédország értékétől, azonban több mint fél százalékponttal meghaladja az eurozóna átlagát és régiós versenytársaink kiadási szintjeit is.

3. ábra: GDP-arányos K+F kiadások Magyarországon, a visegrádi versenytársak és az eurozóna átlagában

Forrás: Eurostat

Össességében tehát a makrogazdasági adatok a magyar gazdaság gyors növekedéséről és felzárkózásáról tanúskodnak. Ha 2003-tól vizsgáljuk a magyar gazdaságtörténetet, akkor azt érdemes szakaszokra bontva vizsgálni. Az időszak kezdetén valóban leszakadás figyelhető meg, majd 2010 és 2012 között stabilizáció és 2013-tól növekedés. Ezen időszakok és adatok összemosása félrevezető eredményekhez vezet. Amennyiben mégsem gazdaságtörténeti szempontból, hanem az aktuális folyamatokra koncentrálni akarjuk elemezni a gazdasági felzárkózást, akkor viszont a legfrissebb adatokra érdemes támaszkodni. Ezek az adatok pedig az Európai Unió átlagánál kétszer gyorsabban fejlődő magyar gazdaság képét rajzolják ki, amely regionális versenytársaitól nem leszakad, hanem azokkal fej-fej mellett halad, több dobogós helyre ugorva. Természetesen nem szabad hátradólnunk és adottnak tekinteni, hogy ez a kedvező folyamat további reformok nélkül hosszú távon is fennmarad. Ezért is hangsúlyozza a Magyar Nemzeti Bank a versenyképességi reformok fontosságát, amelyek hozzájárulnak, hogy ez a növekedési többlet hosszú távon is fennmaradjon, és Magyarország tovább folytassa felzárkózását.